EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

14. juuli 2005 *

Kohtuasjas C-452/00,

mille esemeks on EÜ artikli 230 alusel 6. detsembril 2000 esitatud tühistamishagi,

Madalmaade Kuningriik, esindaja: J. van Bakel,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: T. van Rijn ja C. van der Hauwaert, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

keda toetab

Hispaania Kuningriik, esindaja: N. Díaz Abad, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astuja,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud R. Silva de Lapuerta, R. Schintgen (ettekandja), G. Arestis ja J. Klučka,

kohtujurist: P. Léger,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 17. veebruari 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Madalmaade Kuningriik palub oma hagiavalduses tühistada komisjoni 29. septembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 2081/2000, millega jätkatakse kaitsemeetmeid EÜ/ÜMT

päritolu kumulatsiooniga suhkrusektori toodete impordile ülemeremaadest ja -territooriumidelt (EÜT L 246, lk 64; edaspidi „vaidlustatud määrus").

Õiguslik raamistik

Suhkrusektori turgude ühine korraldus

2 Euroopa Liidu Nõukogu kodifitseeris 13. septembri 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 2038/1999 suhkrusektori turgude ühise korralduse kohta (EÜT L 252, lk 1) 30. juuni 1981. aasta määruse (EMÜ) nr 1785/81, millega see ühine korraldus kehtestati (EÜT L 177, lk 4) ja mida on mitmel korral muudetud. Selle korralduse eesmärk on reguleerida ühenduse suhkruturgu, et parandada ühenduse tootjate tööhõivet ja elatustaset.

3 Garanteeritud hinna näol ühenduse tootmisele antud toetus on piiratud nõukogu poolt määruse nr 2038/1999 alusel igale liikmesriigile antud siseriiklike tootmiskvootidega (A- ja B-kvoot), mida liikmesriik hiljem oma tootjate vahel jaotab. B-kvoodi alla kuuluvale suhkrule (B-suhkur) rakendatakse võrreldes A-kvoodi alla kuuluva suhkruga (A-suhkur) kõrgemat toodangumaksu. A- ja B-kvoote ületavat toodetud suhkrut nimetatakse C-suhkruks ja seda on Euroopa Ühenduses lubatud turustada üksnes juhul, kui see on liidetud järgmise hooaja A- ja B-kvootidesse.

4 Ühendusevälisele ekspordile, v.a C-suhkru ekspordile, kohaldatakse vastavalt määruse nr 2038/1999 artiklile 18 eksporditoetust, millega hüvitatakse ühenduse turu ja maailmaturu hinna vahe.

5 Eksporditoetust saada võivaid suhkrukoguseid ja toetuste aastast kogusummat reguleerivad Maailma Kaubandusorganisatsiooni lepingud (edaspidi „WTO lepingud"), mille üheks osapooleks on ühendus ja mis on heaks kiidetud nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80). Alates hiljemalt turustusaastast 2000/2001 pidid toetusega eksporditud suhkru kogus ja toetuste kogusumma piirduma 1 273 500 tonni ja 499,1 miljoni euroga, kujutades seeläbi endast turustusaastat 1994/1995 puudutavate numbrite suhtes vastavalt 20- ja 36-protsendilist vähendamist.

Ülemeremaade ja -territooriumide ühendusega assotsieerimise kord

6 EÜ artikli 3 lõike 1 punkti s kohaselt hõlmab ühenduse tegevus ülemeremaade ja -territooriumide (ÜMT) assotsieerimist „selleks, et laiendada kaubandust ning ühiselt edendada majanduslikku ja sotsiaalset arengut".

7 Hollandi Antillid ja Aruba on ÜMT osa.

8 Viimaste assotsieerimist ühendusega reguleerib EÜ asutamislepingu neljas osa.

9 EÜ asutamislepingu artikli 136 (muudetuna EÜ artikkel 187) alusel on vastu võetud mitu otsust, millest nõukogu 25. juuli 1991. aasta otsus 91/482/EMÜ ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Majandusühendusega assotsieerimise kohta (EÜT L 263, lk 1) on selle artikli 240 lõike 1 kohaselt rakendatav kümme aastat alates 1. märtsist1990.

10 Selle otsuse teatud sätteid muudeti nõukogu 24. novembri 1997. aasta otsusega 97/803/EÜ, millega muudetakse vahehindamisel otsust 91/482 (EÜT L 329, lk 50). Otsust 91/482, mida muudeti otsusega 97/803 (edaspidi „ÜMT otsus"), pikendati nõukogu 25. veebruari 2000. aasta otsusega 2000/169/EÜ (EÜT L 55, lk 67) kuni 28. veebruarini 2001.

11 ÜMT otsuse artikli 101 lõige 1 sätestab:

„ÜMT-st pärit kaubad imporditakse ühendusse imporditollimaksuvabalt."

[Siin ja edaspidi on osundatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

12 Sama otsuse artikkel 102 näeb ette:

„Ilma et see piiraks käesoleva artikli 108b kohaldamist, ei kohalda ühendus ÜMT-st pärinevate kaupade importimisele koguselisi piiranguid ega samaväärse toimega meetmeid."

13 Mainitud otsuse artikli 108 lõike 1 esimene taane viitab selle sama otsuse II lisale, et määratleda päritolustaatusega kaupade mõiste ja sellega seonduva halduskoostöö meetodid. Selle lisa artikli 1 kohaselt loetakse kaup ÜMT-st, ühendusest või Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikidest (edaspidi „AKV riigid") pärinevaks, kui see on täielikult ÜMT-s valmistatud või seal piisavalt töödeldud.

14 Nimetatud II lisa artikli 3 lõige 3 annab nimekirja töödest või töötlemistoimingutest, mida käsitletakse ebapiisavana, et anda eelkõige ÜMT-st pärinevale kaubale päritolustaatust.

15 Selle lisa artikli 6 lõige 2 sisaldab eeskirju „EÜ/ÜMT ja AKV/ÜMT päritolu kumulatsiooni" kohta. See sätestab:

„Kui täielikult ühenduses või AKV riikides valmistatud kaubad on läbinud tööd või töötlust ÜMT-s, loetakse need täielikult ÜMT-s valmistatuks."

16 Vastavalt mainitud lisa artikli 6 lõikele 4 kohaldatakse EÜ/ÜMT ja AKV/ÜMT päritolu kumulatsiooni eeskirju „ÜMT-s teostatud mis tahes töö või töötlemistoimingu suhtes, sealhulgas artikli 3 lõikes 3 loetletud toimingute suhtes".

17 Otsusega 97/803 lisati ÜMT otsusesse eelkõige artikkel 108b, mille lõige 1 sätestab, et „II lisa artiklis 6 ette nähtud AKV/ÜMT päritolu kumulatsioon on lubatud 3000 tonni suhkru suhtes aastas". Otsus 97/803 ei piira samas aga EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni eeskirja kohaldamist.

18 ÜMT otsuse artikli 109 lõige 1 lubab Euroopa Ühenduste Komisjonil võtta „vajalikke kaitsemeetmeid", kui „[selle otsuse] rakendamisel tekivad mõnes ühenduse või ühe või mitme liikmesriigi majandussektoris tõsised häired või satub ohtu nende väline finantsstabiilsus või [kui] tekivad raskused, mis võivad tingida olukorra halvenemise ühenduse mõnes tegevusvaldkonnas või mõne ühenduse piirkonna majandusolukorra halvenemise [...]". Mainitud otsuse artikli 109 lõike 2 kohaselt peab komisjon valima „meetmed, mis häiriksid assotsieerimist ja ühenduse toimimist kõige vähem". Lisaks sellele „[n]eed meetmed ei tohi olla ulatuslikumad, kui on tekkinud raskuste lahendamiseks tingimata vaja".

EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru ning suhkru- ja kakaosegude impordi suhtes võetud kaitsemeetmed

19 ÜMT otsuse artikli 109 alusel võeti vastu komisjoni 15. novembri 1999. aasta määrus (EÜ) nr 2423/1999, millega kehtestati kaitsemeetmed ülemeremaadest ja

-territooriumidelt pärineva CN-koodi 1701 alla kuuluva suhkru ja CN-koodide 1806 10 30 ja 1806 10 90 alla kuuluvate suhkru- ja kakaosegude suhtes (EÜT L 294, lk 11).

20 Komisjon allutas selle 29. veebruarini 2000 kehtinud määrusega EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru impordi miinimumhinna korrale ja ÜMT-st pärinevad suhkru- ja kakaosegud (edaspidi „segud") ühenduse järelevalvemenetlusele vastavalt komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3), artiklis 308d sätestatud eeskirjadele.

21 Madalmaade Kuningriik esitas hagi määruse nr 2423/1999 tühistamiseks. See hagi jäeti käesoleva kohtuotsuse kuupäeval tehtud otsusega kohtuasjas C-26/00: Madalmaad *v.* komisjon rahuldamata (EKL 2005, lk I-6527).

22 ÜMT otsuse artikli 109 alusel võeti samuti vastu komisjoni 29. veebruari 2000. aasta määrus (EÜ) nr 465/2000, millega kehtestatakse kaitsemeetmed EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkrusektori toodete impordile ülemeremaadest ja -territooriumidelt (EÜT L 56, lk 39). Selle määrusega piirati perioodiks 1. märtsist 2000 kuni 30. septembrini 2000 CN-tariifikoodide 1701, 1806 10 30 ja 1806 10 90 alla kuuluvate kaupade puhul EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni lubatavust 3340 tonnile suhkrule.

23 Madalmaade Kuningriik esitas hagi selle viimase määruse tühistamiseks. See hagi jäeti käesoleva kohtuotsuse kuupäeval tehtud otsusega kohtuasjas C-180/00: Madalmaad *v.* komisjon (EKL 2005, lk I-6603) rahuldamata.

24 Komisjon võttis 29. septembril 2000 vaidlustatud määruse vastu samuti ÜMT otsuse artikli 109 alusel.

25 Selle määruse esimesest, neljandast, viiendast ja kuuendast põhjendusest tuleneb järgnev:

„(1) Komisjon on sedastanud, et ÜMT-st pärineva suhkru (CN-kood 1701) ja CN-koodide 1 806 10 30 ning 1 806 10 90 alla kuuluvate suhkru- ja kakaosegude import on alates aastast 1997 kuni aastani 1999 väga jõuliselt kasvanud, eriti EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga kaupade osas. See import arenes nullist tonnist aastal 1996 rohkem kui 53 000 tonnini aastal 1999. ÜMT otsuse artikli 101 lõike 1 kohaselt imporditakse asjaomaseid kaupu ühendusse impordimaksuvabalt ja ilma koguseliste piiranguteta.

[...]

(4) Viimastel aastatel on ühenduse suhkruturul tekkinud raskusi. See turg on küllastunud. Suhkrutarbimine asub pideval tasemel 12,8 miljoni tonni ringis. Kvoodi alusel toodetakse ligikaudu 14,3 miljonit tonni aastas. Seega mis tahes suhkru import ühendusse sunnib eksportima vastava koguse ühenduse suhkrut, mida ei suudeta sel turul läbi müüa; selle suhkru eksporditoetused — teatud kvootide raames — tasutakse ühenduse eelarvest (käesoleval ajal ligikaudu

520 eurot tonni kohta). Samas on toetusega eksport oma mahult piiratud Uruguay vooru raames sõlmitud põllumajanduse kokkuleppega ja seda eksporti on vähendatud 1 555 600 tonnilt turustusaastal 1995/1996 kuni 1 273 500 tonnini turustusaastal 2000/2001.

(5) Need raskused võivad suhkruturu ühise korralduse tugevalt tasakaalust välja viia. Komisjon otsustas turustusaastaks 2000/2001 vähendada ühenduse tootjate kvoote ligikaudu 500 000 tonni [...]. Iga täiendav ÜMT-st pärineva suhkru ja kõrge suhkrusisaldusega kauba import tingiks ühenduse tootjate kvootide veel olulisema vähendamise ja seega nende tulu tagamise veel suurema kao.

(6) Järelikult esinevad jätkuvalt raskused, mis sisaldavad ühenduse tegevusvaldkonna halvenemise ohtu. [...]"

[Siin ja edaspidi on osundatud määrust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

26 Vaidlustatud määruse artikkel 1 sätestab:

„CN-[tariifi]koodide 1701, 1806 10 30 ja 1806 10 90 alla kuuluvate kaupade puhul on [ÜMT otsuse] II lisa artiklis 6 ette nähtud EÜ/ÜMT päritolu kumulatsioon lubatud 4848 tonni suuruse suhkrukoguse suhtes käesoleva määruse kehtivusaja jooksul.

Selle piirmäära järgimiseks võetakse muude kaupade kui kõnealuse suhkru osas arvesse imporditud kauba suhkrusisaldust."

27 Nimetatud määruse kaheksandast põhjendusest tuleneb, et komisjon võttis 4848-tonnise kvoodi määramisel arvesse „aastale 1999, mil import kasvas erakordselt, eelnenud kolme aasta jooksul sedastatud kõnealuste kaupade impordi kõige suuremate aastamahtude summa". Komisjon võtab suhkrukoguste kindlaksmääramisel teadmiseks Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu presidendi poolt 12. juuli ja 8. augusti 2000. aasta määrustes kohtuasjades T-94/00 R, T-110/00 R ja T-159/00 R võetud seisukoha, mida ta siiski põhjendatuks ei pea. Seega, et vältida asjatuid kohtumenetlusi ja ainsa eesmärgiga võtta käesolevaid kaitsemeetmeid, arvestab komisjon CN-koodi 1701 alla kuuluva suhkru jaoks ja 1997. aasta jaoks 10 372,2-tonnise koguarvuga, kuna see arv on võrdne Eurostati poolt sedastatud ÜMT-st saabuva EÜ/ÜMT ja AKV/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru koguimpordiga".

28 Vaidlustatud määruse artikli 2 kohaselt nõutakse selle määruse artiklis 1 sätestatud kaupade importimisel impordilitsentsi, mis väljastatakse vastavalt komisjoni 17. detsembri 1997. aasta määruse (EÜ) nr 2553/97 impordilitsentside väljaandmise kohta teatavate CN-koodide 1701, 1702, 1703 ja 1704 alla kuuluvatele AKV/ÜMT päritolu kumulatsiooniga toodete jaoks (EÜT L 349, lk 26) artiklitele 2–6, mida kohaldatakse *mutatis mutandis*.

29 Vaidlustatud määrus kehtib selle artikli 3 kohaselt 1. oktoobrist 2000 kuni 28. veebruarini 2001.

Poolte nõuded

30 Madalmaade valitsus palub Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud määrus;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

31 Komisjon taotleb:

— jätta hagi rahuldamata põhjendamatuse tõttu;

— mõista kohtukulud välja Madalmaade Kuningriigilt.

32 Komisjon ja Madalmaade Kuningriik teatasid Euroopa Kohtu kantseleisse vastavalt 19. ja 25. aprillil 2001 saabunud kirjadega Euroopa Kohtule, et nad ei ole vastu Euroopa Kohtus poolelioleva menetluse peatamisele kuni otsuste kuulutamiseni Esimese Astme Kohtus liidetud kohtuasjades T-332/00 ja T-350/00: Rica Foods ja Free Trade Foods *v.* komisjon, mille esemeks on samuti vaidlustatud määruse tühistamine.

33 Euroopa Kohtu president peatas EÜ Kohtu põhikirja artikli 47 kolmanda lõigu ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 82a lõike 1 esimese lõigu punkti a alusel 5. juuni 2001. aasta määrusega menetluse kuni Esimese Astme Kohtu otsuste kuulutamiseni kohtuasjades T-332/00 ja T-350/00.

34 Esimese Astme Kohus jättis 14. novembri 2002. aasta otsusega kohtuasjades T-332/00 ja T-350/00: Rica Foods ja Free Trade Foods *v.* komisjon (EKL 2002, lk II-4755) hagid põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

35 Euroopa Kohtu president lubas 10. aprilli 2003. aasta määrusega Hispaania Kuningriigil komisjoni nõuete toetuseks menetlusse astuda.

Hagi

36 Madalmaade Kuningriik esitab vaidlustatud määruse tühistamise taotluse toetuseks neli väidet, mis tulenevad vastavalt ÜMT otsuse artikli 109 lõike 1 ja lõike 2 rikkumisest, võimu kuritarvitamisest ning EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustuse täitmata jätmisest.

Esimene väide, mis tuleneb ÜMT otsuse artikli 109 lõike 1 rikkumisest

Poolte argumendid

37 Madalmaade valitsus leiab oma esimese väitega, et komisjon viis enne kaitsemeetmete määramise vajaduse otsustamist EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru impordi suhtes läbi faktide ilmselt ebatäpse hindamise.

38 Nimetatud valitsus on seisukohal, et kaitsemeetmed kujutavad endast tavaliselt kohaldatavate kaubanduslike õigusnormide suhtes erandit. Seega lasub komisjonil kohustus tõendada ÜMT otsuse artiklis 109 sätestatud objektiivsete hindamiskriteeriumide alusel erandolukorra olemasolu, mis nõuab selliseid meetmeid. Käesolevas asjas olukord selline ei olnud.

39 Esimene väide koosneb neljast osast.

40 Esiteks väidab Madalmaade valitsus, et ÜMT-st imporditud suhkru ja segude kogused, mis ulatusid Euroopa Ühenduste Statistikaameti (Eurostat) andmetel 1999. aastal ligikaudu 40 000 tonnini ehk vähem kui 0,4% ühenduse toodangust, ei kujuta endast suhkruturu ühise korralduse häirimise ohtu. Samuti ei häiri turgu segude import, kuna määruse nr 2038/1999 artikli 1 lõike 1 kohaselt ei kuulu kakao nimetatud ühise korralduse alla.

41 Teiseks märgib Madalmaade valitsus, et suhkru kogutoodang ühenduses varieerub aastast aastasse rohkem kui miljoni tonni ulatuses. Kuna ka suhkrutarbimine on kõikuv, ei põhine väide, mille kohaselt iga täiendav ÜMT-st imporditud kogus toob kaasa vastava koguse eksportimise, tegelikkusel. Igal juhul ka siis, kui ÜMT-st pärinev import suurendaks ühenduse eksporti, ei pea sellega tingimata kaasnema toetuste maksmine.

42 Kolmandaks väidab Madalmaade valitsus, et vaidlusalune suhkruimport ei tekita ühendusele raskusi WTO lepingutest tulenevate kohustuste täitmise suhtes. Tuginedes Esimese Astme Kohtu presidendi 30. aprilli 1999. aasta määrusele kohtuasjas T-44/98 R II: Emesa Sugar *v.* komisjon (EKL 1999, lk II-1427, punkt 107), toob Madalmaade valitsus esile, et ühendusel on piisavalt otsustusruumi, et ÜMT-st pärineva suhkru impordi suurenemisele vastu seista.

43 Viimaseks väidab Madalmaade valitsus, et tõendamist ei ole leidnud asjaolu, et vaidlusalune suhkruimport tekitas ühenduse tootjatele kahju. Eksporditoetusi rahastas Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (EPATF), mitte ühenduse tootjad. Seejärel müüdi aastal 1999 suhkrut ÜMT tootjatele maailmaturu hinnast ligikaudu kaks korda kallima hinnaga, mis andis ühenduse tootjatele märkimisväärset tulu. Lõpuks ei ole komisjon tõendanud, et iga ÜMT-st imporditud tonn tõi kaasa ühenduse tootjate teostatud müügi samaväärse vähenemise.

44 Lisaks sellele on väide, mille kohaselt import tekitab Euroopa suhkrutööstusele kulusid, veel vähem usutav, pidades silmas ÜMT päritolu segude tagasihoidlikke

impordikoguseid suhkruimporti puudutavas osas, kuna ühenduse tootjad ei valmista selliseid segusid.

45 Komisjon vastab, et turusituatsioon on selline, et iga ÜMT-st ühendusse imporditud suhkrutonn toob kaasa ühenduse tootmiskvootide vastava vähendamise. Lisaks sellele võib, arvestades ÜMT ettevõtjate tootmisvõimsust, nendest riikidest pärineva suhkru import igasuguste piirangute puudumisel kaasa tuua ühenduse toomiskvootide vähendamise 40–50% võrra enam sellest, mille ühenduse asutused on juba ette näinud.

46 Mis puudutab segusid, siis isegi kui on vaieldamatu, et kakao ei kuulu turu ühise korralduse alla, on samuti selge, et kõnealused segud sisaldavad kõrget suhkruprotsenti. Järelikult võib ÜMT-st pärinevate segude import omada kahjulikke tagajärgi suhkru müümisele tootjatelt segude valmistajatele, kes tegutsevad ühenduses.

47 Komisjon väidab veel, et ühine turukorraldus kehtestas tootekvoodid nii suhkrule, mida tarbitakse ühenduse turul (A-suhkur), kui ka suhkrule, mida võib toetusega eksportida (A- ja B-suhkur). Komisjon on seisukohal, et kui suhkrutootjad ei saa A-suhkrut ühenduse turul läbi müüa, püüavad nad seda eksportida vältimatult subsideeritud ekspordina. Teine võimalus oleks suhkru ladustamine, aga mõne aasta eest lõppes suhkru sekkumiseks pakkumine ja seetõttu komisjon seda võimalust ei soovita, arvestades sellest ühenduse eelarvesse tulenevaid kulusid.

48 Mis puudutab suhkruturu ühise korralduse raames võetud kohustuste täitmist, siis viitab komisjon 8. veebruari 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-17/98: Emesa Sugar (EKL 2000, lk I-675, punkt 56).

49 Lõpuks, mis puudutab ühenduse ettevõtjatele tekkivaid kahjulikke tagajärgi, siis väidab komisjon, osundades eespool viidatud kohtuotsuse Emesa Sugar punktile 56 ja kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri selles asjas antud ettepaneku punktile 88, et kõiki eksporditoetusi ei rahasta EPATF, kuna olulise osa katavad ühenduse tootjad. Isegi juhul, kui olla nõus sellega, et mõned ühenduse tootjad võivad saada tulu C-suhkru müügist ÜMT tootjatele, jääb komisjon seisukohale, et see ei kompenseeri kogu kahju, mis on sektorile tekitatud.

50 Hispaania valitsus kaitseb komisjoniga samasugust positsiooni. Ta märgib, et ÜMT-st pärineva suhkru impordi oluline kasv alates 1997. aastast on ÜMT otsuse muutmise tagajärg, millega piirati AKV/ÜMT päritolu kumulatsiooniga kaupade maksuvaba importimist ühendusse. Selle sektori ettevõtjad, kes said vastavast kavatsusest teada muudatusettepaneku avaldamisega 1996. aastal, läksid üle EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga kaupadele, mida ÜMT otsuse muudatus ei puudutanud. Kaitsemeetmete eesmärk oli seega kaitsta ühise põllumajanduspoliitika raames ühenduse tootjate huve, mõjutamata seejuures ÜMT majandust, kuna meetmed ei puudutanud neis riikides toodetud suhkrut.

51 Nimetatud valitsus väidab samuti, et aastal 1999 oli suhkru hind maailmaturul 242 eurot tonni kohta, samal ajal kui Hispaanias müüdi suhkrut hinnaga 775 eurot tonni kohta. ÜMT ettevõtjate kasumimarginaal oli seega 533 eurot tonni suhkru kohta, mida nad eksportisid ühendusse tollimaksuvabalt. Järelikult oli neil võimalus

osta C-suhkrut ja vältida tollimaksu tasumist pärast minimaalset töötlust, saades seeläbi suurt kasumit. Mis puudutab segude impordihinda, siis on ka see ühenduse turu hinnast madalam.

52 Hispaania valitsus, meenutades, et kõnealust suhkrut ei ole saadud ÜMT-s kasvatatud põllukultuuridest, märgib muu hulgas, et ÜMT otsus võttis arvesse nende territooriumide arengut. Need maad ei saa mingit kasu töötlemistoimingutest tekkivast lisaväärtusest, millest sõltub EÜ/ÜMT päritolu kumulatsioon, kuna tegelikult ei tekita seal läbiviidav minimaalne töötlemine töökohti ega soodusta ÜMT arengut.

Euroopa Kohtu hinnang

53 Esiteks tuleb meenutada, et ühenduse institutsioonidel on ÜMT otsuse artikli 109 kohaldamisel lai kaalutlusõigus (vt selle kohta 11. veebruari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-390/95 P: Antillean Rice Mills jt *v.* komisjon, EKL 1999, lk I-769, punkt 48, ja 22. novembri 2001. aasta otsused kohtuasjas C-110/97: Madalmaad *v.* nõukogu, EKL 2001, lk I-8763, punkt 61, ning kohtuasjas C-301/97: Madalmaad *v.* nõukogu, EKL 2001, lk I-8853, punkt 73).

54 Nendel tingimustel peab ühenduse kohus piirduma uurimisega, kas selle õiguse kasutamisel esineb ilmne viga või võimu kuritarvitamine või on ühenduse institutsioonid ilmselgelt ületanud oma kaalutlusõiguse piire (vt eespool viidatud kohtuotsus Antillean Rice Mills jt *v.* komisjon, punkt 48; kohtuotsus C-110/97: Madalmaad *v.* nõukogu, punkt 62, ja kohtuotsus C-301/97: Madalmaad *v.* nõukogu, punkt 74).

55 Seda ühenduse kohtu kontrolli intensiivsuse piirangut rakendatakse eelkõige siis, kui ühenduse institutsioonid peavad tegutsema erinevate huvide lepitajatena ja peavad seega tegema valikuid nende oma vastutusalasse kuuluvate poliitiliste valikuvõimaluste raames nagu käesolevas asjas (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Emesa Sugar, punkt 53).

56 ÜMT otsuse artikli 109 lõike 1 kohaselt „võib" komisjon võtta kaitsemeetmeid, „kui [selle otsuse] rakendamisel tekivad mõnes ühenduse või ühe või mitme liikmesriigi majandussektoris tõsised häired või satub ohtu nende väline finantsstabiilsus" või „kui tekivad raskused, mis võivad tingida olukorra halvenemise ühenduse mõnes tegevusvaldkonnas või mõne ühenduse piirkonna majandusolukorra halvenemise". Euroopa Kohus on oma eespool viidatud otsuse Antillean Rice Mills jt *v.* komisjon punktis 47 leidnud, et nimetatud lõikes sätestatud esimese juhtumi puhul tuleb tuvastada põhjusliku seose olemasolu, sest kaitsemeetmete eesmärk peab olema kõrvaldada või pehmendada käsitletavas sektoris tekkinud raskusi, ja et seevastu teise juhtumi puhul ei ole nõutud, et kaitsemeetme kehtestamist õigustavad raskused peavad tulenema ÜMT otsuse kohaldamisest.

57 Komisjon võttis vaidlustatud määruse aluseks ÜMT otsuse artikli 109 lõikes 1 sätestatud teise juhtumi. Selle määruse kuuendast põhjendusest tuleneb, et komisjon võttis vaidlusalused kaitsemeetmed, kuna „[esinesid] raskused, mis sisaldavad ühenduse tegevusvaldkonna halvenemise ohtu".

58 Nimetatud määruse eelkõige neljandast, viiendast ja kuuendast põhjendusest tuleneb, et ÜMT otsuse artikkel 109 on põhjendatud asjaoluga, et EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru ja segude import sisaldas suhkrusektori turu ühise korralduse toimimise olulise halvenemise ohtu ja ühenduse selle sektori ettevõtjatele väga kahjulikku mõju.

59 Esimene väide koosneb neljast osast, millest kolm esimest käsitlevad põhimõtteliselt suhkruturu ühise korralduse häirimise ohu olemasolu ja neljas ühenduse ettevõtjatele kahjulike tagajärgede tekkimise ohu olemasolu.

Suhkruturu ühise korralduse häirimise ohu olemasolu

60 Esiteks väidab Madalmaade valitsus, et arvestades EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni korra alusel imporditud suhkru minimaalseid koguseid, ei esinenud mingit raskust ÜMT otsuse artikli 109 lõike 1 tähenduses.

61 Selles osas tuleneb vaidlustatud määruse esimesest ja viiendast põhjendusest, et komisjon tuvastas EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni korra alusel ÜMT-st pärineva suhkru impordi „väga jõulise kasvu" olemasolu alates aastast 1997 ja et turukorralduse toimimist ohustas „tugev tasakaalust väljaviimine". Määruse neljas põhjendus toob selles osas välja:

„[Ühenduse suhkruturg] on küllastunud turg. Suhkrutarbimine asub pideval tasemel 12,8 miljoni tonni ringis. Kvoodi alusel toodetakse ligikaudu 14,3 miljonit tonni aastas. Seega mis tahes suhkru import ühendusse sunnib eksportima vastava koguse ühenduse suhkrut, mida ei suudeta sel turul läbi müüa; selle suhkru eksporditoetused — teatud kvootide raames — tasutakse ühenduse eelarvest (käesoleval ajal ligikaudu 520 eurot tonni kohta). Samas on toetusega eksport oma mahult piiratud Uruguay vooru raames sõlmitud põllumajanduse kokkuleppega ja seda eksporti on vähendatud 1 555 600 tonnilt turustusaastal 1995/1996 kuni 1 273 500 tonnini turustusaastal 2000/2001."

62 Tuleb meenutada, nii nagu on Euroopa Kohus leidnud korduvalt viidatud kohtuotsuse Emesa Sugar punktis 56, et juba aastal 1997 esines ühenduse peedisuhkru tootmises ühenduses tarbitud koguste suhtes ületootmine, millele lisandus AKV riikidest pärineva roosuhkru import, et rahuldada selle kauba erinõudlust ja täita WTO lepingutest tulenevat kohustust importida teatud kogus suhkrut kolmandatest riikidest. Lisaks sellele oli ühendus samuti kohustatud suhkrueksporti eksporditoetuste vormis ja nimetatud lepingute piires toetama. Komisjon võis sellistes tingimustes ja ÜMT-st pärineva suhkru impordi kasvava tõusuga alates aastast 1997 arvestades õiguspäraselt hinnata, et selle toote ühenduse turule pääsev iga täiendav kogus, isegi kui see on ühenduse tootmise suhtes minimaalne, sunniks ühenduse institutsioone eksporditoetuste summasid ülaltoodud piirides tõstma või Euroopa tootjate kvoote vähendama, mis oleks häirinud niigi ebakindla tasakaaluga suhkruturu ühist korraldust ja oleks olnud vastuolus ühise põllumajanduspoliitika eesmärkidega.

63 Lisaks sellele, isegi kui vastab tõele, et määruse nr 2038/1999 artikli 1 lõikest 1 tulenevalt ei kuulu segud suhkruturu ühise korralduse alla, kujutab nende ÜMT päritolustaatusega ja üldiselt suure suhkrusisaldusega kaupade import kõigest hoolimata suhkrusektori ühise korralduse toimimise häirimise ohtu osas, millega see import võib mõjutada ühenduse tootjate võimalust müüa suhkrut ühenduse segude valmistajatele.

64 Madalmaade valitsus ei ole seega tõendanud, et komisjon tegi ilmse kaalutlusvea, kui leidis, et ÜMT päritolustaatusega suhkru ja segude import oli aastatel 1997–1999 oluliselt kasvanud ja et see kasv, isegi kui see oli ühenduse tootmise suhtes minimaalne, kujutas endast „raskusi" ÜMT otsuse artikli 109 lõike 1 tähenduses.

65 Järelikult tuleb esimese väite esimene osa põhjendamatuse tõttu kõrvale lükata.

66 Teiseks vaidleb Madalmaade valitsus vastu vaidlustatud määruse neljandas põhjenduses sisalduvale komisjoni kinnitusele, mille kohaselt mis tahes täiendav suhkru import „sunnib eksportima vastava koguse ühenduse suhkrut, mida ei suudeta sel turul läbi müüa", kuivõrd nii suhkru tootmine kui ka tarbimine ühenduses kõigub aastast aastasse. Nimetatud valitsus seab samuti kahtluse alla asjaolu, kas kõnealust eksporti ikka toetatakse.

67 Selles osas piisab meenutamisest, et ühenduse tootmine ületab suhkru tarbimise ühenduses — fakt, mida Madalmaade valitsus ei vaidlusta — ja et ühendus on muu hulgas kohustatud WTO lepingute alusel importima teatud koguse suhkrut kolmandatest riikidest (eespool viidatud kohtuotsus Emesa Sugar, punkt 56).

68 Arvestades suhkruturu küllastunud olukorda ja nii nagu on leidnud kohtujurist oma ettepaneku punktis 71, ei oma tähtsust asjaolu, et suhkru tootmine ja tarbimine ühenduses võivad aastast aastasse kõikuda.

69 Just selle küllastunud olukorra tõttu tõstab mis tahes täiendav EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni korra alusel teostatud import ühenduse turul suhkru ülejääki ja toob kaasa subsideeritud ekspordi kasvu (vt eespool viidatud kohtuotsus Emesa Sugar, punkt 56).

70 Selle viimase punkti osas ei teinud komisjon ilmset kaalutlusviga, kui leidis, et ÜMT-st pärineva suhkru impordi tõttu tekkinud eksport on subsideeritud eksport, kuna ÜMT-st pärinev imporditud suhkur, mis asendab ühenduse suhkrut, tuleb samuti eksportida, et säilitada turgude ühise korralduse tasakaalu.

71 Järelikult tuleb ka esimese väite teine osa kõrvale lükata.

72 Kolmandaks väidab Madalmaade valitsus, et WTO lepingud pakuvad vaidlusaluse impordi ühendusse lubamiseks piisavalt otsustusruumi.

73 Selles osas tuleb märkida, et isegi eeldusel, et täiendav toetusega suhkrueksport, mille võis esile kutsuda ÜMT-st pärinev import, ei küündinud WTO lepingutes fikseeritud summade ja kogusteni, ei ole Madalmaade valitsus tõendanud, et komisjon tegi ilmse kaalutlusvea, kui võttis arvesse nimetatud lepingute eesmärki piirata järkjärguliselt eksporditoetusi ja leidis, et EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni korra alusel teostatud suhkruimpordi kasv tõstis omakorda eksporditoetuste kogusummat ja oli kaasa toonud ühenduse suhkrusektori tasakaalust väljaviimise ohu, nagu on leidnud Esimese Astme Kohus oma 14. novembri 2002. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-94/00, T-110/00 ja T-159/00: Rica Foods jt *v.* komisjon (EKL 2002, lk II-4677, punkt 139).

74 Järelikult tuleb esimese väite kolmas osa kõrvale lükata.

Tagajärjed ühenduse tootjatele

75 Vaidlustatud määruse viiendast põhjendusest tuleneb, et vaidlusalune import võib ühenduse suhkrutootjatele kaasa tuua „tulu tagamise veel suurema kao".

76 Vastupidiselt Madalmaade valitsuse poolt oma esimese väite neljanda osa toetuseks esitatud seisukohtadele ei teinud komisjon ilmset kaalutlusviga, kui võttis vaidlusaluste kaitsemeetmete vastuvõtmise põhjendamisel aluseks sellise motiivi.

77 Esiteks on selge, et turu ühise korralduse olukorra halvenemine või halvenemise oht võib kaasa tuua tootmiskvootide vähendamise vajaduse ja seega mõjutada otseselt ühenduse tootjate tulu.

78 Ekspordipiiranguid rahastavad suures osas ühenduse tootjad, makstes komisjoni poolt igal aastal kindlaks määratud toodangumaksu. Nagu tuleneb ka käesoleva kohtuotsuse punktist 70, võis komisjon õiguspäraselt hinnata, et kõnealune import võis kaasa tuua subsideeritud ekspordi mahu kasvu ja seega ühenduse tootjate poolt tasutava toodangumaksu tõusu.

79 Lõpuks, isegi eeldades, nagu väidab Madalmaade valitsus, et teatud tootjad võisid ÜMT ettevõtjatele maailmaturu hinnast oluliselt kõrgema hinnaga C-suhkrut müües suurt kasu saada, ei ole see mitte ühelegi konkreetsele tõendile tuginev väide selline,

mis seaks kahtluse alla komisjoni hinnangu, mille kohaselt vaidlusalune import sisaldas suhkrusektori häirimise ohtu, mis võis eelkõige kaasa tuua eksporditoetuste summa kasvu või tootmiskvootide vähenemise.

80 Seega tuleb esimese väite neljas osa põhjendamatuse tõttu kõrvale lükata.

81 Arvestades eeltoodud kaalutlusi nende kogumis, tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide, mis tuleneb ÜMT otsuse artikli 109 lõike 2 rikkumisest

Poolte argumendid

82 Madalmaade valitsus kinnitab oma teise väitega, et komisjon on rikkunud ÜMT otsuse artikli 109 lõikes 2 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet. See väide koosneb neljast osast.

83 Esiteks heidab nimetatud valitsus komisjonile ette seda, et ta ei ole tunnustanud ÜMT päritolustaatusega kaupade soodustatud seisundit AKV riikidest pärinevatele kaupadele kohaldatava korra suhtes, nagu on paika pandud ÜMT otsusega.

84 Teiseks on vaidlustatud otsus vastu võetud ilma, et komisjon oleks mõõtnud selle rakendamise negatiivseid tagajärgi asjakohasele ÜMT-le ja huvitatud ettevõtjatele.

85 Kolmandaks, isegi eeldusel, et ühenduse suhkruturul esinesid raskused, oleks komisjoni poolt taotletavat eesmärki olnud võimalik saavutada ÜMT-d ja huvitatud ettevõtjaid vähem piirava meetme kaudu, näiteks müügihinna alampiiri kehtestamise teel.

86 Neljandaks on vaidlustatud määruse artikli 2 lõige 2 osas, millega rakendatakse määruse nr 2553/97 artikli 3 lõiget 3, samuti vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega. Viimase sättega impordilitsentside alal ette nähtud tagatissumma on võrdne 50%-ga taotluse esitamise päeval kohaldatavast ühisest tollitariifist, mis on seega ligikaudu 43,7 eurot 100 kilogrammi kohta. Kuni 1. märtsini 2000 oli EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga hõlmatud suhkrule ette nähtud tagatissumma 0,3 eküüd 100 kilogrammi kohta. Madalmaade valitsus on seisukohal, et komisjoni 27. juuni 1995. aasta määruse (EÜ) nr 1464/95 üksikasjalikest erieeskirjadest impordi- ja ekspordilitsentside süsteemi kohaldamiseks suhkrusektoris (EÜT L 144, lk 14; ELT eriväljaanne 03/17, lk 425) artikli 8 lõike 1 kohaselt oli AKV riikidest ja kolmandatest riikidest pärineva suhkru tagatiseks määratud samuti 0,3 eküüd 100 kilogrammi kohta.

87 Madalmaade valitsus leiab seega, et määruse nr 2553/97 artikli 3 lõikes 3 ette nähtud tagatissumma on ebaproportsionaalne, võrreldes AKV riikidest ja kolmandatest riikidest pärineva suhkru impordile määratava tagatissummaga.

88 Komisjon vastab esiteks, et ÜMT olukord erineb AKV riikide ja kolmandate riikide omast, kuna ÜMT-s suhkrut ei toodeta. Päritolu kumulatsiooni reegli, mille alusel käesoleval ajal ÜMT ekspordib suhkrut ja segusid ühendusse, ei leidu AKV riikide ja kolmandate riikidega sõlmitud lepingutes. Sellistes tingimustes ei saa nimetatud valitsus põhjendatult väita, et päritolu kumulatsiooni mehhanismi piiramine võib kahjustada ÜMT eelispositsiooni AKV riikide ja kolmandate riikide ees.

89 Komisjon avaldab järgnevalt, et esinenud asjaolud ei võimaldanud tal põhjalikult analüüsida ÜMT-st pärinevale impordile kvootide määramise tagajärgi nimetatud riikide majandusele ja tööstusele. Sel teemal koostatud uuring pidi tal võimaldama esitada nõukogule vastava valdkonna alalise määruse ettepanekut.

90 Komisjon väidab muu hulgas, et ühenduse tootmiskvootide vähendamisel on ühenduse tootjatele tõsised tagajärjed, kuigi piiratakse üksnes päritolu kumulatsioonist kasu saavat suhkruimporti. Isegi kui ÜMT ei tooda suhkrut, kujutab 11 635-tonnisel aastabaasil kindlaks määratud limiit endast peaaegu neljakordset kogust võrreldes sellega, mis on AKV/ÜMT päritolu kumulatsiooni korra alusel toimuvale suhkruimpordile otsusega 97/803 ette nähtud ja mida Euroopa Kohus oma eespool viidatud otsuses Emesa Sugar ebaseaduslikuks ei tunnistanud.

91 Lõpuks, mis puudutab määruse nr 2553/97 artikli 3 lõike 3 kohaldatavust, siis väidab komisjon, et selle sättega ette nähtud tagatise eesmärk on muuta taotluse esemeks oleva koguse import tõhusaks ja vältida seeläbi litsentside taotlemist spekulatiivsete kavatsustega. See põhjendus õigustab erinevust, mis on selle tagatise ja tagatise vahel, mis määrati AKV riikidest ja kolmandatest riikidest pärineva suhkru impordile.

92 Hispaania valitsus toetab peamises osas komisjoni argumentatsiooni. Eelkõige väidab ta, et asjaolu, et ka ÜMT otsus iseenesest näeb ette võimaluse vastu võtta kaitsemeetmeid, kinnitab vaidlusaluste meetmete kooskõla ÜMT assotsieerimise korraga.

Euroopa Kohtu hinnang

93 ÜMT otsuse artikli 109 lõike 2 kohaselt:

„Esmalt tuleb valida meetmed, mis häiriksid assotsieerimist ja ühenduse toimimist kõige vähem. Need meetmed ei tohi olla ulatuslikumad, kui on tekkinud raskuste lahendamiseks tingimata vaja."

94 Käesolevas asjas piirab vaidlustatud määruse artikkel 1 EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru ja segude importi koguselise ülempiiriga 4848 tonni vastava perioodi kohta, selleks et leevendada ühenduse turul ilmnenud raskusi. Nimetatud määruse kaheksandast põhjendusest tuleneb, et see number iseloomustab „aastale 1999, mil import suurenes erakordselt, eelnenud kolme aasta jooksul sedastatud kõnealuste kaupade impordi kõige suuremate aastamahtude summat".

95 Esiteks, mis puudutab argumenti selle kohta, et soodustatud seisund, millest saab AKV riikidest pärineva suhkruga võrreldes kasu ÜMT suhkur, on jäänud

tunnustamata, siis piisab tõdemisest, et ÜMT otsuse artikkel 109 näeb komisjonile konkreetselt ette võimaluse võtta selles sätestatud olukorras vastu kaitsemeetmeid. Asjaolu, et komisjon võttis vastu sellise meetme teatud ÜMT päritoluga kaupade suhtes, ei sea kahtluse alla soodustatud seisundit, mida nende riikide kaupade suhtes kohaldatakse ÜMT otsuse artikli 101 lõike 1 alusel. Kaitsemeede on oma olemuselt erandlik ja ajutine.

96 Lisaks sellele, nagu rõhutas Esimese Astme Kohus oma eespool viidatud otsuse Rica Foods jt *v.* komisjon punktis 205, on vaidlustatud määrusega hõlmatud üksnes EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni korra alusel imporditud suhkur ja segud ning samas on jäetud sätestamata igasugune ülemmäär vastavalt tavapärasele päritolustaatuse korrale toimuvale ÜMT päritolu suhkru impordile, kui selline toodang peaks eksisteerima.

97 Järelikult tuleb teise väite esimene osa tagasi lükata.

98 Teiseks, mis puudutab argumenti, mis tuleneb sellest, et rikuti kohustust anda eelnevat teavet negatiivsetest tagajärgedest, mida kaitsemeetmed võivad asjaomasele ÜMT majandusele ja huvitatud ettevõtjatele kaasa tuua, siis tuleb tõdeda, et vaidlustatud määruse vastuvõtmise kuupäevaks olid hagiavaldused Hollandi Antillidelt ja Arubalt pärineva suhkru impordi tingimuste suhtes nii Euroopa Kohtusse kui ka Esimese Astme Kohtusse esitatud (vt selle probleemistiku kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Emesa Sugar AKV/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru impordi kohta; eespool viidatud otsused kohtuasjades C-26/00 ja C-180/00: Madalmaad *v.* komisjon, ja 17. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-47/00: Rica Foods *v.* komisjon, EKL 2002, lk II-113, mis puudutab EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru importi). Lisaks sellele, nii nagu tuleneb eespool viidatud kohtuotsuse Madalmaad *v.* komisjon punktidest 28–30, eelnes määruse nr 2423/1999 vastuvõtmisele komisjoni, Madalmaade Kuningriigi ja teiste liikmesriikide vaheline nõupidamine, mille käigus arutati kavandatava kaitsemeetme majanduslikke tagajärgi.

99 Eelnevast tuleneb, et komisjon oli teadlik Hollandi Antillide ja Aruba erilisest olukorrast, kui ta kavandas vaidlustatud määruse vastuvõtmist, ja tal oli võimalik sellest seisukohast hinnata nimetatud määruse mõju asjaomase ÜMT majandusele ja huvitatud ettevõtjatele.

100 Järelikult tuleb teise väite teine osa kõrvale lükata.

101 Kolmandaks, mis puudutab väidetavat võimalust võtta komisjoni taotletud eesmärkide saavutamiseks vastu meede, nagu müügihinna alampiiri kehtestamine, mis on sobivam ja vähem piirav kui see, mis nähti ette vaidlustatud määrusega, siis tuleb meenutada, et ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluv proportsionaalsuse põhimõte nõuab, et ühenduse institutsioonide tegevus ei ületaks piire, mis asjaomaste õigusnormidega seatud legitiimsete eesmärkide saavutamiseks on sobiv ja vajalik, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meedet, ja tekitatud piirangud peavad olema vastavuses seatud eesmärkidega (13. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-331/88: Fedesa jt, EKL 1990, lk I-4023, punkt 13; 5. oktoobri 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-133/93, C-300/93 ja C-362/93: Crispoltoni jt, EKL 1994, lk I-4863, punkt 41; eespool viidatud kohtuotsus Antillean Rice Mills jt *v.* komisjon, punkt 52, ja 12. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-189/01: Jippes jt, EKL 2001, lk I-5689, punkt 81).

102 Mis puudutab selle põhimõtte järgimise kohtulikku kontrolli, arvestades ulatuslikku kaalutluspädevust, mis komisjonil on eelkõige kaitsemeetmete osas, siis võib sellise meetme õiguspärasust mõjutada antud valdkonnas võetud meetme üksnes ilmselt sobimatu olemus pädeva institutsiooni poolt seatud eesmärgi suhtes (vt selle kohta eespool viidatud otsus kohtuasjas C-301/97: Madalmaad *v.* nõukogu, punkt 135, ja viidatud kohtupraktika).

103 Seega ei kontrolli Euroopa Kohus käesolevas asjas, kas komisjoni vastu võetud õigusakt kujutab endast ainsat või parimat võimalikku meedet, vaid kontrollib, kas see meede oli ilmselt sobimatu.

104 Selles osas ei ole Madalmaade valitsus tõendanud, et EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru vaidlustatud määrusega kaetud perioodil tollimaksu vabalt ühendusse importida lubatud koguse piiramine 4848 tonniga oli seatud eesmärgi saavutamiseks ilmselt sobimatu.

105 Järelikult tuleb teise väite kolmas osa kõrvale lükata.

106 Viimaseks, mis puudutab vaidlustatud määruse artikli 2 lõike 2 kehtivuse vaidlustamist, siis tuleb märkida, et komisjoni seatud eesmärk EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru impordile kõrgema tagatise kehtestamisel oli, nagu ta isegi rõhutas, välistada spekulatiivset tegevust.

107 Selline tagatis ei võta tõeliselt huvitatud ettevõtjatelt võimalust eksportida suhkrut ühendusse. Kuigi tagatissumma tuleb tõepoolest tasuda impordilitsentsi saamiseks, hüvitatakse see summa ettevõtjale pärast imporditehingu sooritamist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus C-110/97: Madalmaad *v.* nõukogu, punkt 132).

108 Sellistes tingimustes ei ole leidnud tõendamist, et vaidlusalune meede oli komisjoni seatud eesmärgi saavutamiseks ilmselt sobimatu või liigne.

109 Kuna ka neljandat osa ei saa vastu võtta, tuleb teine väide tervikuna tagasi lükata.

Kolmas väide, mis tuleneb võimu kuritarvitamisest

Poolte argumendid

110 Madalmaade valitsus heidab oma kolmanda väitega komisjonile ette seda, et viimane kehtestas EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooni korra alusel toimuvale suhkurimpordile piirangud, mida nõukogu ÜMT otsuse järjestikuste muutmiste käigus ei olnud ette näinud.

111 ÜMT otsuse artikkel 109 ei anna komisjonile diskretsiooniõigust parandada või täiendada nõukogu otsust, kui sellele järgnevalt tekib mõju, mis olid ette nähtud või lihtsalt kavandatud. See argumentatsioon on seda enam oluline, et käesolevas asjas loobus nõukogu otsuse 91/482 pikendamisel EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkrut ja segusid puudutavate meetmete võtmisest.

112 Komisjon vastab, et Esimese Astme Kohus ei tuvastanud oma 10. veebruari 2000. aasta otsuses Hollandi Antillid *v.* komisjon (T-32/98 ja T-41/98, EKL 2000, lk II-201), et komisjon oleks oma võimu kuritarvitanud.

113 Hispaania valitsus leiab, et Madalmaade Kuningriik ei ole esitanud ainsatki tõendit, mis kinnitaks, et vaidlustatud määrust ei võetud vastu eesmärgiga välistada ühenduse suhkrusektori olukorra halvenemist.

Euroopa Kohtu hinnang

114 Euroopa Kohtu praktika kohaselt on võimu kuritarvitamisega tegemist siis, kui institutsioon kasutab oma võimu üksnes või vähemalt määravas ulatuses muude kui esitatud eesmärkide saavutamise või käesoleva asja asjaoludest hoidumiseks asutamislepinguga ette nähtud erimenetluse vältimise ajendil (vt eelkõige 12. novembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-84/94: Ühendkuningriik *v.* nõukogu, EKL 1996, lk I-5755, punkt 69, ja 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-48/96 P: Windpark Groothusen *v.* komisjon, EKL 1998, lk I-2873, punkt 52).

115 Käesoleva kohtuasja esimese väite uurimisest selgub, et komisjon võis õiguspäraselt leida, et EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru import kujutas endast suhkruturu ühise korralduse toimimist häirida võivat „raskust" ÜMT otsuse artikli 109 lõike 1 tähenduses.

116 Lisaks sellele ei ole Madalmaade valitsus esitanud mingeid tõendeid, millest tuleneks, et vaidlustatud määrust ei võetud vastu eesmärgiga leevendada sedastatud häireid või vältida veel tõsisemaid häireid ühenduse suhkruturul. Selles osas ei mõjuta pelk asjaolu, et nõukogu kehtestas ÜMT otsuse artiklis 108b AKV/ÜMT päritolu suhkrule koguselise piirangu, mingil määral ÜMT otsuse artikli 109 lõikest 1 tulenevat komisjoni pädevust võtta vajalikke kaitsemeetmeid ÜMT päritolustaatusega suhkru või mis tahes muu kauba suhtes, kui selliste meetmete võtmiseks on tingimused täidetud.

117 Järelikult tuleb ka kolmas väide tagasi lükata.

Neljas väide, mis tuleneb põhjendamiskohustuse rikkumisest

Poolte argumendid

118 Madalmaade valitsus leiab oma neljanda väitega, et vaidlustatud määrus ei sisalda mingeid põhjendusi:

— kaalutluste kohta, mille alusel komisjon pidas vajalikuks alates 1. oktoobrist 2000 pikendada määrusega nr 65/2000 võetud kaitsemeetmeid;

— asjaomaste kaitsemeetmete kasulikkuse kohta;

— ÜMT päritolustaatusega suhkru ja segude suhtes sarnaste piirangute vastuvõtmise kohta, kuigi määrus nr 2423/1999 nägi nende kahte liiki kauba suhtes ette erinevad meetmed;

— ühenduse suhkruturu olukorra halvenemise ohu kohta EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru ja segude impordi vähenemise tõttu;

— soodustatud seisundist, mis ÜMT-l on võrreldes AKV riikide ja kolmandate riikidega, tehtud erandi kohta.

119 Lisaks sellele väidab Madalmaade valitsus, et kvoodi 4848 tonni tasemele kindlaksmääramise põhjendus ei ole piisav. Komisjon ei ole arvestanud asjaoluga, et EÜ/ÜMT päritolu kumulatsiooniga suhkru importi alustati alles aastal 1999 ja et nende kaupade importi soodustas nõukogu.

120 Komisjon leiab seevastu, et vaidlustatud määruse põhjendus täidab kohtupraktikas esitatud nõudeid, kuna sellest ilmneb üheselt õigusakti autori järgitud arutluskäik. Vaidlustatud määruse kuues põhjendus osundab kaitsemeetmete pikendamise põhjusele ja kaheksas põhjendus õigustab kindlaks määratud kvoodi mahtu.

121 Hispaania valitsus kaitseb sama positsiooni kui komisjon. Ta lisab, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt võib üldise ulatusega õigusakti puhul, nagu ka käesolevas asjas, piirduda põhjendus viitega ühelt poolt terviklikule olukorrale, mis tingis õigusakti vastuvõtmise vajaduse, ja teiselt poolt viitega üldistele eesmärkidele, mille saavutamist selle autor silmas peab. Kui õigusakt tõstab esile asjaomase institutsiooni seatud eesmärgi põhisisu, siis on liigne nõuda erinevate tehniliste valikute täpset põhjendamist. Veelgi enam õigustab seda seisukohta see, et käesolevas asjas omavad ühenduse institutsioonid komplekssе poliitika elluviimiseks vajalike meetmete valikul laia kaalutlusruumi.

Euroopa Kohtu hinnang

122 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab EÜ artiklis 253 nõutud põhjendus olema kohandatud asjaomase õigusakti laadiga ja sellest peab selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti autoriks oleva institutsiooni arutluskäik selliselt, et huvitatud isikuil oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjused ja et ühenduse kohtul oleks võimalik teostada kohtulikku kontrolli. Ei ole nõutud, et põhjendus täpsustaks kõiki olulisi faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuivõrd küsimust, kas õigusakti põhjendus vastab EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb hinnata mitte üksnes lähtuvalt selle sõnastusest, vaid samuti selle kontekstist ning asjaomast valdkonda

reguleerivate õigusaktide kogumist (vt eelkõige 4. veebruari 1997. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-9/95, C-23/95 ja C-156/95: Belgia ja Saksamaa *v.* komisjon, EKL 1997, lk I-645, punkt 44, ja 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *v.* Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63).

123 Tuleb tõdeda, et komisjon toob vaidlustatud määruse esimeses kuni kuuendas põhjenduses välja ühenduse suhkruturul alates aastast 1997 kestnud raskused — põhjused, mille tõttu võisid need raskused kaasa tuua turu ühise korralduse toimimise halvenemise ja kahjulikud tagajärjed ühenduse tootjatele, võttes arvesse vahepeal otsustatud tootmiskvootide vähendamist. Lisaks sellele viitas see institutsioon nimetatud määruse kuuendas põhjenduses sellele, et „jätkuvalt eksisteerivad" määruse nr 465/2000 vastuvõtmise tinginud raskused, mistõttu oli vaja kaitsemeetmeid pikendada, ja kaheksandas põhjenduses, mis on tervikuna taasesitatud käesoleva otsuse punktis 27, esitas ta põhjendused, mis tingisid vaidlusaluse piirangu kindlaksmääramise.

124 Vastupidiselt Madalmaade valitsuse väidetule ilmneb sellistes tingimustes vaidlustatud määruse preambulist selgelt ja üheselt komisjoni poolt järgitud arutluskäik selliselt, et huvitatud isikuil oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjused ja et ühenduse kohtul oleks võimalik teostada kohtulikku kontrolli, nagu muu hulgas tuleneb eelnevate väidete uurimisest. Lisaks sellele oli Madalmaade Kuningriik vaidlustatud määruse väljatöötamise protsessi tihedalt kaasatud.

125 Kuna ka neljandat väidet ei saa vastu võtta, tuleb hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

126 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Madalmaade Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja nõuda. Sama artikli lõike 4 kohaselt kannab Hispaania Kuningriik oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Madalmaade Kuningriigilt.

3. Jätta Hispaania Kuningriigi kohtukulud tema enda kanda.

Allkirjad